

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. rugsėjo 29 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Donato Šerno, Algirdo Taminsko (pranešėjas) ir Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka nagrinėdama civilinę bylą pagal atsakovės akcinės bendrovės Šiaulių banko kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. lapkričio 5 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo G. M. ir R. S. ieškinį atsakovėms uždarajai akcinei bendrovei „HQ Development“ ir akcinei bendrovei Šiaulių bankui dėl nuosavybės teisės pripažinimo, hipotekos pripažinimo pasibaigusia, netesybų priteisimo,

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Ieškovai prašė teismo: pripažinti ieškovui G. M. nuosavybės teisę į pastato (*duomenys neskelbtini*), unikalų Nr. (*duomenys neskelbtini*), dalį, kurią sudaro butas Nr. 10, unikalų Nr. (*duomenys neskelbtini*), (toliau – Butas Nr. 10), automobilio stovėjimo vieta pastato rūsyje, 2014 m. gegužės 2 d. Parkavimo plane pažymėta Nr. 13 (toliau – Automobilio stovėjimo vieta), butas Nr. 2, unikalų Nr. (*duomenys neskelbtini*), (toliau – Butas Nr. 2), bei į žemės sklypo (*duomenys neskelbtini*), unikalų Nr. (*duomenys neskelbtini*), dalį; priteisti ieškovui G. M. iš atsakovės UAB „HQ Development“ 2184 Eur netesybų, šia suma sumažinant nustatytą kainą už Buto Nr. 10 bei Buto Nr. 2 statybos darbų atlikimą pagal 2016 m. balandžio 14 d. sudarytas Preliminariąsias būsimą buto pirkimo–pardavimo sutartis; pripažinti pasibaigusią hipoteką Butui Nr. 2, Butui Nr. 10, Automobilio stovėjimo vietai, žemės sklypo daliai; pripažinti ieškovei R. S. nuosavybės teisę į pastato (*duomenys neskelbtini*), dalį, kurią sudaro butas Nr. 3, unikalų Nr. (*duomenys neskelbtini*), (toliau – Butas Nr. 3), bei į žemės sklypo (*duomenys neskelbtini*), unikalų Nr. (*duomenys neskelbtini*), dalį; priteisti ieškovei R. S. iš atsakovės UAB „HQ Development“ 2213,85 Eur netesybų, šia suma sumažinant nustatytą kainą už Buto Nr. 3 statybos darbų atlikimą pagal 2014 m. lapkričio 28 d. sudarytą Preliminariąją būsimą buto pirkimo–pardavimo sutartį; pripažinti pasibaigusią hipoteką Butui Nr. 3 bei žemės sklypo daliai.
2. Ieškovai taip pat pareiškė alternatyvų reikalavimą: priteisti iš ieškovo G. M. atsakovei UAB „HQ Development“ 36 424,4 Eur (80 proc. Buto Nr. 2 ir Buto Nr. 10 kainos, sumažintos priteistinomis netesybomis ir ieškovo sumokėta suma pagal 2016 m. balandžio 14 d. sudarytas Preliminariąsias būsimą buto pirkimo–pardavimo sutartis), šią sumą sumokant į atsakovės AB Šiaulių banko nurodytą sąskaitą Kredito sutarčiai Nr. KS-2013-31-12 dengti, ir pripažinti pasibaigusią hipoteką Butui Nr. 2, Butui Nr. 10 ir žemės sklypo daliai; priteisti iš ieškovės R. S. atsakovei UAB „HQ Development“ 1704,35 Eur (80 proc. Buto Nr. 3 kainos, sumažintos priteistinomis netesybomis ir ieškovės sumokėta suma pagal 2014 m. lapkričio 28 d. sudarytą Preliminariąją būsimą buto pirkimo–pardavimo sutartį), šią sumą sumokant į atsakovės AB Šiaulių banko nurodytą sąskaitą Kredito sutarčiai Nr. KS-2013-31-12 dengti ir pripažinti pasibaigusią hipoteką Butui Nr. 3 bei žemės sklypo daliai.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

3. Vilniaus apygardos teismas 2019 m. spalio 9 d. sprendimu ieškinį tenkino iš dalies ir priteisė ieškovui G. M. iš atsakovės UAB „HQ Development“ 2184 Eur netesybų bei 36 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą; priteisė ieškovei R. S. iš atsakovės UAB „HQ Development“ 2213,85 Eur netesybų bei 54 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
4. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2020 m. lapkričio 5 d. nutartimi pakeitė Vilniaus apygardos teismo 2019 m. spalio 9 d. sprendimą: panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, kuria atmetas ieškovo reikalavimas pripažinti juos valdant su UAB „HQ Development“ bendrosios dalinės nuosavybės teisėmis butus ir automobilio stovėjimo vietą (*duomenys neskelbtini*), ir šią ieškinio reikalavimų dalį tenkino – pripažino ieškovei R. S. bendrosios dalinės nuosavybės teisę į 75658/100000 dalis Buto Nr. 3, esančio pastate (*duomenys neskelbtini*); pripažino ieškovui G. M. nuosavybės teisę į 4918/10000 dalių Buto Nr. 10 ir 4918/10000 dalių Automobilio stovėjimo vietos pastato rūsyje bei 4869/10000 dalis Buto Nr. 2, esančių pastate (*duomenys neskelbtini*); teismo sprendimo dalį, kuria atmetas ieškovo reikalavimas pripažinti nuosavybės teisę į žemės sklypo (*duomenys neskelbtini*), dalį ir paskirstytas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas, grąžino pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo; kitą teismo sprendimo dalį paliko nepakeistą.

III. Kasacinio skundo ir atsilepimo į jį teisiniai argumentai

5. Atsakovė AB Šiaulių bankas kasaciniu skundu prašė panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. lapkričio 5 d. nutartį ir palikti galioti Vilniaus apygardos teismo 2019 m. spalio 9 d. sprendimą, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 5.1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai išaiškino ir taikė Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.401 straipsnio 5 dalį, reglamentuojančią būsimą gyvenamojo namo ar buto pirkimo–pardavimo sutartį, kartu su CK 4.103 straipsnio 1 dalimi, reglamentuojančia statybos, pažeidžiančios teisės aktų reikalavimus, civilines teises pasekmes, pažeidė proceso teisės normas, reglamentuojančias įrodymų tyrimą ir vertinimą. Ieškinyje negalėjo būti patenkintas CK 6.401 straipsnio 5 dalies pagrindas, nes tenkinant ieškinį galiojo CK 4.103 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas disponuoti ginčo turtu. Apeliacinės instancijos teismas, neatsižvelgdamas

į tai, kad teisme vyko ginčas dėl Pastato statybos leidimo teisėtumo ir Pastato bei butų perleidimui buvo taikomas disponavimo draudimas, nustatytas [CK 4.103 straipsnio 1 dalyje](#), pripažino ieškovams nuosavybės teisę į tokį turtą.

5.2. Apeliacinės instancijos teismas, ieškovų avansinius mokėjimus pripažindamas pirmiau nurodytų butų statybos finansavimu pagal [CK 6.401 straipsnio 5 dalį](#), neįvertino, kad būtent atsakovė finansavo statytoją, o ieškovų įmokos buvo panaudotos daliniam atsiskaitymui su tikruoju finansuotoju (banku). Tokiu sprendimu buvo sukurta ieškovų ir nemokaus skolininko kreditorių teisių ir teisėtų interesų disproporcijos problema, taip pat ieškovų ir atsakovės tarpusavio teisinių santykių problema bei didelis neapibrėžtumas. Atsakovei esant ieškovams priteisto turto (butų) hipotekos kreditorė, tarp ieškovų ir atsakovės užprogramuotas ateities ginčas dėl hipotekos apimtys ir hipotekos kreditoriaus teisių įgyvendinimo.

6. Atsiliepimo į kasacinį skundą nebuvo pateikta.

7. Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme 2021 m. birželio 11 d. gautas UAB EDS PROPERTY prašymas dėl proceso šalies pakeitimo ir pareiškimas dėl kasacinio skundo atsisakymo.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl atsakovės AB Šiaulių banko procesinių teisių perėmimo

8. Kasaciniame teisme 2021 m. birželio 11 d. buvo gautas UAB EDS PROPERTY pareiškimas dėl procesinių teisių perėmimo. Pareiškiame nurodoma, kad 2021 m. sausio 6 d. tarp AB Šiaulių banko (pradinės kreditorės) ir UAB EDS PROPERTY (naujos kreditorės) buvo sudaryta Reikalavimo teisių perleidimo sutartis Nr. 1, kurios pagrindu AB Šiaulių bankas perleido UAB EDS PROPERTY reikalavimo teises kylančias iš su BUAB „HQ Development“ sudarytos kreditavimo sutarties (įskaitant, užtikrinimo priemonės, nurodytos sutarties preambulėje, bet ją neapsiribojant, įskaitant teises į pagal sutartimis suteiktų kreditų pagrindines skolos sumas, palūkanas ir delspinigius, baudas, administravimo ir kitus skolininkų mokėtinus mokesčius bei visas su reikalavimo teisėmis susijusias teises, įskaitant procesines teises vykstančiuose teisminiuose, arbitražo, vykdymo, išieškojimo ar administraciniuose procesuose, kylančias iš kreditavimo sutarties, išskyrus sutartyje aiškiai nurodytus atvejus). Reikalavimo teisės taip pat apima visas ir bet kurias papildomas, išvestines ir (ar) šalutines banko teises ir visą kitą naudą, kurią suteiks minėtos reikalavimo teisės, kurias pradinė kreditorė turės reikalavimo perleidimo momentu ta apimtimi, kiek bet kokia su reikalavimo teisėmis susijusi papildoma ar šalutinė teisė galios arba egzistuos.
9. Perleidimo sutarties 3.1 punkte įtvirtinta, kad reikalavimas (nuosavybės teisė) naujai kreditorėi perleidžiamas nuo to momento, kai ši sumokės bankui visą Perleidimo sutartyje nustatytą kainą. Naujai kreditorėi sumokėjus Perleidimo sutartyje nurodytą kainą, bankas įsipareigojo išduoti naujai kreditorėi patvirtinimą apie kainos sumokėjimą. Bankas 2021 m. balandžio 2 d. išduotu patvirtinimu patvirtino, kad naujoji kreditorė sumokėjo visą Perleidimo sutartyje nurodytą kainą, todėl UAB EDS PROPERTY nuosavybės teisė priklauso reikalavimo teisės į BUAB „HQ Development“. 2021 m. balandžio 9 d. tarp pradinės ir naujosios kreditorių buvo sudaryta notarinė hipotekos ir įkeitimo teisių perleidimo sutartis, jos pagrindu Hipotekos registre atnaujinti duomenys, pradinę kreditorę AB Šiaulių banką pakeičiant naująja kreditorė UAB EDS PROPERTY.
10. AB Šiaulių banko bankroto bylą nagrinėjantis Vilniaus apygardos teismas 2021 m. gegužės 25 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. eB2-1118-567/2021](#) patvirtino UAB „HQ Development“ patikslintą kreditorių reikalavimų sąrašą, iš kurių UAB EDS PROPERTY 1 455 035,54 Eur įkeitimu užtikrintus kreditoriaus reikalavimus.
11. Naujoji kreditorė UAB EDS PROPERTY 2021 m. balandžio 9 d. pranešimais, išsiųstais registruotu paštu, informavo UAB „HQ Development“, laiduotoją ir susijusius įkaito davėjus apie pasikeitusį kreditorių.
12. Remiantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 48 straipsnio 1 dalimi, tais atvejais, kai viena iš ginčijamo arba sprendimu nustatyto teisinio santykio šalių pasitraukia iš bylos (fizinio asmens mirtis, juridinio asmens pabaiga ar pertvarkymas, reikalavimo perleidimas, skolos perkėlimas ir kiti įstatymų nustatyti atvejai), teismas, jei yra pagrindas, rašytinio proceso tvarka tą šalį pakeičia jos teisių perėmėju, išskyrus atvejus, kai yra negalimas materialinių subjektyvių teisių perėmimas. Pagal šio straipsnio 2 dalį teisių perėmėjui visi veiksmai, atlikti procese iki jo įstojimo, yra privalomi tiek, kiek jie būtų buvę privalomi tam asmeniui, kurio vietoj įstojė teisių perėmėjas. Procesinių teisių perėmėjas privalo pagrįsti savo dalyvavimą procese ([CPK](#) 48 straipsnio 3 dalis).
13. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad procesinių teisių perėmimo pagrindas yra materialiojo teisinio santykio subjektų pasikeitimas, kuriam reikalingos šios sąlygos: 1) vieno subjekto pasitraukimas iš materialiojo teisinio santykio; 2) pasitraukusio subjekto teisių perėjimas kitam asmeniui. Perimant materialiąsias civilines subjektines teises (pvz., reikalavimo perleidimas), perimamos ir atitinkamos procesinės teisės bei pareigos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-362/2014).
14. Pagal [CPK](#) 48 straipsnio 1 dalį procesinis teisių perėmimas galimas bet kurioje proceso stadijoje. Procesinio teisių perėmimo klausimas turėtų būti išsprendžiamas toje proceso stadijoje, kurioje įvyko juridiniai faktai, nulėmę šalies pasitraukimą iš ginčijamo teisinio santykio. [CPK](#) 48 straipsnio 1 dalies nuostata neeliminuoja būtinumo klausimą dėl [CPK](#) 48 straipsnio nuostatų taikymo išspręsti būtent tada, kai toks (faktinis ir teisinis) pagrindas atsirado. Tai reiškia, kad jis gali įvykti tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teisme, kasaciniame procese, atnaujinant procesą ar vykdymo procese. Procesinis teisių perėmimas nereiškia, kad procesas ar tam tikra jo stadija turi būti pradėti iš naujo; teisių perėmėjui privalomi visi jo pimtako atlikti veiksmai, jų pagrindu įgytos teisės ir pareigos, jį saisto ir priešingos šalies atlikti procesiniai veiksmai ([CPK](#) 48 straipsnio 2 dalis). Tai reiškia, kad procesinių teisių perėmėjas visiškai perima savo pimtako procesinę teisę padėti, t. y. jo įgytas procesines teises ir pareigas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-362/2014).
15. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į nutarties 8–10 punktuose nurodytas aplinkybes, konstatuoja, kad UAB EDS PROPERTY perėmė atsakovės AB Šiaulių banko procesines teises ir pareigas. Vadinausi, egzistuoja pagrindas tenkinti UAB EDS PROPERTY pareiškimą dėl procesinių teisių perėmimo ir atsakovė AB Šiaulių bankas keičiama jos teisių perėmėja UAB EDS PROPERTY ([CPK](#) 48 straipsnio 1 dalis).

Dėl teisės atsisakyti paduoto kasacinio skundo

16. Kiekvienas asmuo turi subjektinę teisę nuspręsti, ar jo teisės ir įstatymų saugomi interesai yra pažeisti, ar reikalinga jų teisminė gynyba. Kasacinio skundo atsisakymas yra viena iš kasacinį procesą inicijavusio asmens procesinių teisių ([CPK 42 straipsnio](#) 1 dalis, 340 straipsnio 5 dalis, 349 straipsnis). Pagal [CPK 349 straipsnio](#) 1 dalį kasatorius turi teisę atsisakyti paduoto kasacinio skundo iki dalyvaujančių byloje asmenų kalbų pabaigos teismo posėdyje, o rašytinio proceso metu – iki teismo posėdžio pradžios. Vėliau atsisakyti kasacinio skundo negalima.
17. [CPK 42 straipsnio](#) 1 dalyje yra išvardytos šalių teisės, tarp jų ir ieškovo teisė atsisakyti ieškinio. Nurodyta norma taikytina ir kasaciniame procese, nes, pagal [CPK 340 straipsnio](#) 5 dalį, jeigu šiame skyriuje tam tikrų procesinių veiksmų atlikimas neregamentuojamas, taikomi šio kodekso 1–300 straipsniai, kiek jie neprieštaruja šio skyriaus nuostatomis.
18. Teisės atsisakyti kasacinio skundo įgyvendinimas yra dispozityvumo principo ([CPK 13 straipsnis](#)) išraiška, nes kasacinis procesas ne tik prasideda, bet ir gali baigtis byloje dalyvaujančio asmens (kasatoriaus) iniciatyva, kai šis įgyvendina procesinę teisę atsisakyti inicijuoto kasacinio proceso. Kasacinio skundo atsisakymas nėra besąlygiškas pagrindas teismui nutraukti kasacinį procesą. Pagal [CPK 42 straipsnio](#) 2 dalį teismas nepriima kasacinio skundo atsisakymo, jeigu tai prieštarauja imperatyviosioms įstatymų nuostatomis ar viešajam interesui, pažeidžia kasatoriaus, kitų asmenų teises ar įstatymų saugomus interesus ([CPK 349 straipsnio](#) 3 dalis).
19. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad atsakovės UAB EDS PROPERTY pareiškimas dėl kasacinio skundo atsisakymo paduotas įstatyme nustatyta tvarka ([CPK 349 straipsnio](#) 1 dalis). Nagrinėjamu atveju pareiškimas dėl kasacinio skundo atsisakymo paduotas iki paskirto teismo posėdžio pradžios, todėl laikytina, jog teisė atsisakyti kasacinio skundo buvo įgyvendinta laiku. Teisėjų kolegijos vertinimu, taip pat nėra pagrindo pripažinti, kad šioje byloje pateiktas kasacinio skundo atsisakymas prieštarauja įstatymams ar viešajam interesui, pažeidžia atsakovės arba kitų asmenų teises ar teisėtus interesus ([CPK 42 straipsnio](#) 2 dalis, 349 straipsnio 3 dalis). Iš pareiškimo dėl kasacinio skundo atsisakymo turinio matyti, kad atsakovei teisiniai kasacinio skundo atsisakymo padariniai, nustatyti [CPK](#) 140 straipsnyje, 340 straipsnio 3 dalyje ir 349 straipsnyje, yra žinomi.
20. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, kasacinio skundo atsisakymas priimtinas ir kasacinis procesas nutrauktinas ([CPK 349 straipsnio](#) 2 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

21. [CPK 87 straipsnio](#) 2 dalyje nurodyta, kad jeigu ieškinys atsiimamas pradėjus bylą nagrinėti iš esmės arba ieškovas atsisako pareikšti ieškinio, arba šalys sudaro taikos sutartį, šalims grąžinama 75 procentai pirmosios instancijos teismui sumokėto žyminio mokesčio sumos. Jeigu byla šios dalies nurodytais būdais užbaigiama ją nagrinėjant kasacine tvarka, grąžinama 100 procentų žyminio mokesčio, sumokėto už kasacinį skundą, kai byla užbaigiama iki bylos nagrinėjimo iš esmės pradžios. Pagal kasacinio teismo formuojamą praktiką pagrindas grąžinti sumokėtą žyminį mokestį vadovaujantis šiomis sąlygomis konstatuotinas ne tik tuo atveju, kai sudaroma taikos sutartis arba ieškovas atsiima ieškinį, bet ir šaliai atsisakant paduoto kasacinio skundo (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. sausio 9 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-3/2012](#); 2012 m. sausio 11 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-33/2012](#); kt.).
22. UAB EDS PROPERTY iki bylos nagrinėjimo iš esmės pradžios atsisakius pareikšto kasacinio skundo, grąžintinas visas žyminis mokestis, sumokėtas paduodant kasacinį skundą.
23. Byloje nėra duomenų apie šalių patirtas dėl pateikto kasacinio skundo išlaidas, todėl jų atlyginimo priteisimo klausimas nespręstinas ([CPK 94 straipsnio](#) 1 dalis).
24. Kasaciniame teisme pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, nebuvo rengiama.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 48 straipsnio 1 dalimi, 340 straipsnio 5 dalimi, 358 straipsnio 5 dalimi 87 straipsnio 2 dalimi, 349 straipsnio 2 dalimi, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

pakeisti atsakovę akcinę bendrovę Šiaulių banką (j. a. k. 112025254) jos teisių perėmėja uždara akcine bendrove EDS PROPERTY (j. a. k. 305584156).

Priimti atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės EDS PROPERTY kasacinio skundo dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. lapkričio 5 d. nutarties peržiūrėjimo atsisakymą ir kasacinį procesą nutraukti.

Grąžinti advokatų profesinei bendrijai „Senavičius ir partneriai RESPONSE“ (j. a. k. 305228516) 1881 (vieną tūkstantį aštuonis šimtus aštuoniasdešimt vieną) Eur už atsakovę AB Šiaulių banką (j. a. k. 112025254) 2021 m. vasario 17 d. AB „Swedbank“ mokėjimo nurodymu Nr. 227 sumokėto žyminio mokesčio.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Donatas Šernas

Algirdas Taminskas

Dalia Vasarienė